ବାଳୁଙ୍ଗ ବୀର ସେ

ଅନନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ

କବି ପରିଚୟ:

ଅନନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ : କବି ଅନନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଧୁନିକ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ କବି । ତାଙ୍କ କବିତାଗୁଡ଼ିକରେ ଶ୍ରେଣୀହୀନ ସମାଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ସ୍ୱର ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । ସମାଜରେ ବହୁ ପୁରାତନ କାଳରୁ ପ୍ରଚଳିତ ଧର୍ମାନ୍ଧତା, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୋଧରେ ସେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର କେତେକ କବିତାରେ ନୂତନ ଯୁଗ ସୃଷ୍ଟିର ଆହ୍ୱାନ ଏବଂ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଚେତନା ମଧ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ 'ଶାନ୍ତିଶିଖା', 'ତର୍ପଣ କରେ ଆଜି' 'ଅଲୋଡ଼ାଲୋଡ଼ା' ଏବଂ 'ଛାଇର ଛିଟା' ପ୍ରଭୃତି କବିତାଗ୍ରନ୍ଥ କବିଙ୍କ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟର ପରିପ୍ରକାଶ ।

ବରଷା ବିଜୁଳି ଖେଳୁଥିଲା ରାତି କୋଳେ
ନାଚୁଥିଲା ନଈ ବାଆ ବତାସିର ବେଳେ,
ନାହା ଭିଡ଼ି ବିଲେ ମଙ୍ଗରେ ରଖି ହାତ,
ଶୋଇଥିଲା ଚେଇଁ ଉଭାରି ଆହୁଲା କାତ,
ନାଉରି ଟୋକା ସେ
– ଦେଶର ଆଦେଶ ପାଇଁ
ନେଇଥିଲା ନାହା ସଞ୍ଜୁଁ ବିଲକୁ ବାହି !

ପୂରୁବ ଆକାଶେ ଫିକା ନ ପଡୁଣୁ ରାତି
ବିହଗେ ନଉଠୁଁ କଳକାକଳିରେ ମାତି,
ଅନ୍ଧାର ତଳୁ କେତୁଟା ଅସୁର ଆଖି–
'କିଏରେ ନାଉରି ?' ଘାଟରୁ ଉଠିଲା ଡାକି,
ଆଣରେ ବେଗେ ତୁ, ଲଗାରେ କୂଳରେ ନାହା !
ପାରି କରି ଦେଏ– ନ ଦେଖୁ ନଜାଣୁ ଗାଆଁ !''

ନିଦ ମଳମଳ ଆଖି ଦୋ'ଟି ମଳିମଳି
କର ଲେଉଟାଇ କୂଳକୁ ଅନାଉ ଡଳି
ହସିଲା ଟୋକା ସେ, ଓଠକୁ ଓଠରେ ଚାପି,
ମନକୁ ମନ ତା' କି କଥା ଅତଳ ମାପି ।

ଦୂରରୁ ଦୂରକୁ ନେଲା ମଝି ବିଲେ ବାହି !
ଡାକିଲେ ଶତ୍ରୁ କଟାଣିଆ ଡୋଳେ ଚାହିଁ –
–'ପିଲା ବକଟେ ତୁ ଆମକୁ, ଦେଖି, ନ ରଗା!'
ଲଗା ନାହା ପଛେ–ଘାଟ–ଅଘାଟରେ ଲଗା !'

ନାହା ଚାଲିଯାଏ ବିଲ ପାଣି ପାଟେ
ତଳକୁ ତଳକୁ ଖସି !
କହିଲା ଟୋକା ସେ ବୀର ଦର୍ପରେ ହସି –
'ନେବି ନାହିଁ ନାହା
ଭାଇର ଆଦେଶ ନାହିଁ !
ମଣିଷ–ମରାଳି ଆମରି ରକ୍ତ–ପାୟୀ
ସିପାହି–କୁଳକୁ ପାରି କରି ଦେବା ପାଇଁ !
ନା', ନାହା ନେବି ନାହିଁ...''

ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ନଳୀରୁ ଛୁଟିଲା ଗୁଳି
ପଲକେ ପଡ଼ିଲା ନାଉରି ଟୋକା ସେ
ଡଙ୍ଗା ଉପରେ ଟଳି–
ପହଁରି ପଲାସି ସିପାହୀ ଆସିରେ
ସଙ୍ଗିନ ମୁନେ ଭୁଷିଲା ମଥା ତା' !
ଓଲଟିଗଲା ତା' କଅଁଳ ଖପୁରି–ତଳି !!

ବାଳୁତ ବୀର ସେ ବାଜି ରାଉତର
ତତଲା ରକତ ଧାର !
ଦଳିତ ଜାତିର ଲଲାଟେ ଲେଖିଲା,
ମୁକ୍ତି ସମରେ, ଆଦ୍ୟ ବିଜୟ ଗାର !!

ଆସୁଥିଲେ ଲୋକେ ଗାଆଁରୁ ଗାଆଁରୁ
ବିଲ–ଗହଳରେ ଧାଇଁ !
ମେଘ କୋଳେ ଦୂରେ ଉଇଁଲା ସୂର୍ଯ୍ୟେ ଚାହିଁ–
ତଟ ଘାସ ବୁଦା ଥରୁଥିଲା ସତେ
ବୀର ଆଶ୍ଲେଷ ପାଇ
'ଅତ୍ୟାଚାରୀର ଶାସନ ସରିଲା !
ଭୟ ନାହିଁ ! ଭୟ ନାହିଁ !!''

ସୂଚନା :

ଉଭାରି – ଠିଆକରାଇ (ଏଠାରେ ନାଆରେ କାତ ଡେରିଦେବା ଅର୍ଥରେ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଛି ।)
ବିହଗ – ପକ୍ଷୀ, ବିହଗେ – ପକ୍ଷୀଗୁଡ଼ିକ
ଅସୁର ଆଖି – ବ୍ରିଟିଶ ଫଉଜର ହିଂସ୍ର ଆଖି
କଟାଶିଆ – ରୁକ୍ଷ, କର୍କଶ (କଟାଶ–ବଣଭୁଆ, ବଣଭୁଆ ପରି ଭୟଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁବା)
ବକଟେ – ଟିକିଏ (ଏଠାରେ ସାନପିଲା ଅର୍ଥରେ)
ପାଟ – ଏକ ବିସ୍ତୃତ ଖାଲୁଆ ଜମି
ମଣିଷ ମରାଳି – ମନୁଷ୍ୟ ହତ୍ୟାକାରୀ, ମଣିଷକୁ ମାରି ପକାଉଥିବା ବ୍ରିଟିଶ ଫଉଜ
ନଳୀ – ବନ୍ଧୁକ
ପଲାସି – ଶୀଘ୍ର ଧାଇଁଯିବା
ଲଲାଟେ – କପାଳରେ, ମଥାରେ
ଆଶ୍ଲେଷ – ଆଲିଙ୍ଗନ (କୁଣ୍ଢାଇ ପକାଇବା)

ଅଭ୍ୟାସ

୧. ଉତ୍ତର କୁହ ।

(କ) ବର୍ଷାବତାସି ବେଳେ ନାଉରିଟୋକା କେଉଁଠି ଥିଲା ?

(ଖ) ସେ କାହାର ଆଦେଶରେ କେଉଁଠିକି ନାଆ ନେଇଥିଲା ?

(ଗ) ନାଉରିଟୋକାକୁ କେଉଁମାନେ ଡାକିଲେ ?

(ଘ) ସେମାନେ ନାଉରିଟୋକାକୁ ଡାକି କ'ଣ କହିଲେ ?

(ଙ) ନାଉରିଟୋକା ସେମାନଙ୍କ କଥାଶୁଣି କ'ଣ କଲା ?

(ଚ) ଏହାପରେ କ'ଣ ହେଲା ?

୨. ଦୁଇ ବା ତିନୋଟି ବାକ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

(କ) ବାଲୁତବୀର ବୋଲି କାହିଁକି କୁହାଯାଇଛି ?

(ଖ) କେଉଁମାନଙ୍କର ଆଖିକୁ ଅସୁର ଆଖି କୁହାଯାଇଛି ଓ କାହିଁକି ?

(ଗ) ନାଉରି ଟୋକା ଦୂରକୁ ନାଆ ବାହିନେବା କାର୍ଯ୍ୟରୁ ତା'ର କେଉଁ ମନୋଭାବ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି ?

(ଘ) 'ନେବି ନାହିଁ ନାହା ଭାଇର ଆଦେଶ ନାହିଁ' – ଏଠାରେ 'ଭାଇ' ବୋଲି କାହାକୁ କୁହାଯାଉଛି ?

(ଙ) ବ୍ରିଟିଶ ଫଉଜ ଓ ସେଠାକାର ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାହିଁକି ଲଢ଼େଇ ଲାଗିଥିଲା ?

(ଚ) ନାଉରି ପିଲାଟି ବିଜୟର ଗାର ଲେଖି ଦେଲା ବୋଲି କାହିଁକି କୁହାଯାଇଛି ?

୩. ସରଳ ଭାଷାରେ ବୁଝାଇ ଲେଖ ।

(କ) ଅନ୍ଧାର ତଳୁ କେତୁଟା ଅସୁର ଆଖି-
'କିଏରେ ନାଉରି ?' ଘାଟରୁ ଉଠିଲା ଡାକି,

(ଖ) ନେବି ନାହିଁ ନାହା, ଭାଇର ଆଦେଶ ନାହିଁ ।

(ଗ) ଦଳିତ ଜାତିର ଲଲାଟେ ଲେଖିଲା
ମୁକ୍ତି ସମରେ, ଆଦ୍ୟ ବିଜୟ ଗାର ।

୪. ଯେପରି 'ରକତ' ଶବ୍ଦର ଅନ୍ୟରୂପ 'ରକ୍ତ', ସେହିପରି ଦିଆଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ୟରୂପ ଲେଖ ।

ବରଷା, ପୂରୁବ, ଦରବ, ମୁକତି, ସୂରୁଜ

୫. ବିପରୀତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

ସଞ୍ଜ, ପୂର୍ବ, ଅନ୍ଧାର, ହସ, ଦୂର, ବୀର, ବାଲୁତ, ମୁକ୍ତି, ଉଦୟ

୬. 'କ' ସ୍ତମ୍ଭରେ ଥିବା ପଦଗୁଡ଼ିକୁ 'ଖ' ସ୍ତମ୍ଭର ସଂପର୍କିତ ପଦ ସହିତ ଯୋଡ଼ି ଲେଖ ।

'କ' ସ୍ତମ୍ଭ	'ଖ' ସ୍ତମ୍ଭ
ପୂରୁବ ଆକାଶେ ଫିକା ନ ପଡୁଣୁ ରାତି	ମନକୁ ମନ ତା କି କଥା ଅତଳ ମାପି
ଆଣରେ ବେଗେ ତୁ, ଲଗାରେ କୂଳରେ ନାହା	ମୁକ୍ତି ସମରେ ଆଦ୍ୟ ବିଜୟ ଗାର
ହସିଲା ଟୋକାସେ ଓଠକୁ ଓଠରେ ଚାପି	ଡାକିଲେ ଶତ୍ରୁ କଟାଶିଆଡୋଳେ ଚାହିଁ
ତତଲା ରକତ ଧାର	ବିହଗେ ନଉଠୁଁ କଳକାକଳିରେ ମାତି

୭. ଦିଆଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

ବର୍ଷା, ନଈ, ନାଆ, ରାତି, ନାଉରି, ମେଘ

୮. ପ୍ରାୟ ୧୦୦ଟି ଶବ୍ଦ ଭିତରେ ଉତ୍ତର ଲେଖ ।

(କ) ପ୍ରଜା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ବାଜିରାଉତର ଭୂମିକା ।

(ଖ) ଅତ୍ୟାଚାରୀର ଶାସନ ସରିଲା– ଉକ୍ତିର ଯଥାର୍ଥତା ।

(ଗ) ମେଘକୋଳେ ଦୂରେ ଉଇଁଲା ସୂର୍ଯ୍ୟ –ଉକ୍ତ ଉକ୍ତିର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ

- 'ବାଲୁତ ବୀର ସେ' କବିତା ପରି ଆଉ କେତୋଟି ଜାତୀୟବାଦୀ କବିତା ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।
- ବାଜିରାଉତ ପରି ଆମ ଦେଶର ଆଉ କେତେକ ସହିଦମାନଙ୍କର ନାମ ସଂଗ୍ରହ କର ।
- ଏହି କବିତାଟିକୁ ଗାଇବା ସହ ନାଟକ ଆକାରରେ ଅଭିନୟ କର ।